

OĞUZ GÖÇLERİ VE ANADOLU

1072-1308 Yılları Arası Anadolu'daki Siyasi Gelişmeler

- Anadolu I. Beylikler dönemi başlamıştır.
- 4 Haçlı seferi yapılmıştır.
- 1141 Katvan, 1176 Miryokefalon, 1230 Yassıçemen, 1243 Kösedag, 1260 Aynı Calut Savaşları yapılmıştır.
- 1277 de Karamanoğlu Mehmet Bey Türkçeyi resmi dil kabul etmiştir.
- 1308 de Anadolu Selçuklu Devleti yıkılmıştır.

Malazgirt Savaşından önce Bizans ve Anadolu'nun Durumu

- Bu dönemde Anadolu'da; Rumlar ve Ermenilerle birlikte Süryaniler, Araplar ve Türkler bulunmaktadır.
- Anadolu'da VI. ve VII. Yüzyıllarda
 - Sasanî - Bizans sonra
 - Bizans-Müslüman mücadeleleri
- Anadolu'daki şehir ve kasabaları harabeye çevirmiş, bölgede nüfus seyrelmiştir.
- Bizans Balkanlarda; Uz, Peçenek ve Kuman akınları ile uğraşırken, içerde de sık sık imparator değişiklikleri yaşamış böylece Bizans'ta, devlet düzeni bozulmuş ve halkın devlete olan güveni sarsılmıştır.

ANADOLU'NUN İLK FATİHLERİ

- Anadolu'ya ilk Türk akınları
 - 395-398 yılları arasında Avrupa Hunları,
 - VI. yüzyılda ise Sabarlar,
- tarafından düzenlenmiştir.
- VIII. yüzyılda Abbasiler Türkistan ve Horasan'dan getirilen Türkleri, Bizans'a karşı gaza ve cihat amacıyla Anadolu'nun sınır bölgelerine yerleştirmiştir.
- X. yüzyılın ikinci yarısına kadar Türklerin yaptığı akınlar Anadolu'yu yurt edinme amacı taşımamıştır.

Emeviler ve Abbasilerin Anadolu'ya yaptığı gaza seferlerine rağmen Müslümanların Anadolu'yu fethedememelerinin sebebi;

IX. yüzyılda Bizans'ın, doğudaki uç bölgelerine Balkanlardan Şamanist ve Hristiyan Türkleri yerleştirmesidir.

- Anadolu'ya ilk Selçuklu akınları, 1015'ten itibaren Çağrı Bey liderliğinde keşif amacıyla yapılmıştır.

- Anadolu'yu yurt edinme politikasının temeli, Tuğrul Bey tarafından atılmıştır.
- Tuğrul Bey, hanedan mensuplarını ve komutanlarını Anadolu'nun fethi konusunda görevlendirmiştir.

- 1048 Pasinler Savaşı ile Selçuklu-Bizans mücadelesi başlamıştır.
- 1048 Pasinler Savaşı ilk Türk-Bizans savaşidir.

- Tuğrul Bey'den sonra hükümdar olan Alp Arslan zamanında da fetih hareketlerine devam edilmiş ve 1064'te Ani Kalesi alınmıştır.

- 1071 Malazgirt Savaşı'yla Anadolu'nun kapıları Türklere açılmıştır

1071 Malazgirt Savaşı'nın Sonuçları:

- Bizans mağlup düşmüş, Romen Diyojen esir edilmiştir.
- Anadolu'nun kapıları Türklere açılmıştır.
- Anadolu'ya Türk göçü yoğunlaşmıştır.
- Türkiye Tarihi başlamıştır.
- Selçukluların, İslam dünyasındaki itibarı artmıştır.
- Selçuklu komutanları fetih amaçlı olarak Anadolu içlerine gönderilmiştir.

ANADOLU'DA KURULAN İLK TÜRK BEYLİKLERİ

Alparslan, 1071 Malazgirt Savaşı'nda komutanlarına fethettikleri yerleri mülk edinme hakkı tanımıştır.

Bu durum;

- Fetihlerle beraber Türk-İslam ilerleyişinin hızlanması,
- Beylikler Dönemi'nin başlaması,
- Anadolu'da feodal nitelikte bir yapının oluşması,
- Bizans egemenliğinin zayıflaması

gelişmelerine sebep olmuştur.

DANIŞMENTLİLER (1080 – 1178)

- Danişmend Ahmet Gazi tarafından Sivas civarında kurulmuştur.
- Merkezi, Sivas'tır.
- Anadolu'da kurulan Türk beylikleri içerisinde en güçlü olanıdır.
- Bu sebeple Anadolu Selçuklu Devletini en çok uğraştıran beylik olmuştur.
- Anadolu Selçuklu Hükümdarı I.Kılıçarslan ile beraber Haçlılara karşı, Eskişehir'de başarı ile mücadele etmiştir
- Anadolu'nun ilk medresesi olan Tokat-Niksar Yağibasın Medresesi, Danişmentliler tarafından inşa edilmiştir.
- Bizans ile yapılan mücadeleler "Danişmentname" adlı destanda yer almıştır.

Anadolu'da para bastıran ilk beylik Danişmentliler olup Ahmet Gazi de kendi adına para bastıran ilk hükümdardır.

MENGÜCEKLİLER (1080-1228)

- Alpaskan'ın komutanlarından Mengücek Ahmet Gazi tarafından Erzincan, Kemah, Divriği dolaylarında kurulmuştur.
- Divriği Külliyesi, cami ve darüşşifası ile günümüze kalan Mengüceklilere ait eserlerdendir. Divriği Külliyesi, UNESCO tarafından Dünya Kültür Mirası Listesi içine alınmıştır.

ARTUKLULAR (1102 – 1409)

- Oğuzların Döğer boyundan olan Artuk Gazi tarafından Mardin'de kuruldu.
- Hasankeyf, Harput, Mardin olmak üzere üç kol hlinde yaşamıştır.
- Beylik, vergileri hafifletmiş ve halkın refahını yükseltmiştir.
- Bizans sikkeleri örnek alınarak para basılmıştır. Bu durum Bizans ile ticari ilişkilerin olduğunu göstermektedir
- Artuklular döneminin en tanınmış bilim adamı El-Cezeridir.

SALTUKLULAR (1072 – 1202)

- Erzurum'da kurulmuştur.
- Anadolu'da kurulan ilk Türk Beyliğidir.
- Saltuklular, sanat anlayışlarıyla diğer Türk beylik ve devletlerini etkilemiştir

ÇAKA BEYLİĞİ (1081-1093)

- İlk Türk denizcisi olarak kabul edilen Çaka Bey tarafından İzmir ve çevresinde kurulmuştur.
- Çaka Beyliği, Anadolu'da kurulan ilk denizci beyliktir.
- Çaka Bey güçlü bir donanma oluşturmuş ve Bizans'a karşı üstünlük sağlamıştır.
- Midilli, Sakız ve Rodos adalarını fethetti.
- Anadolu Selçuklu Sultanı ve aynı zamanda Çaka Bey'in damadı I. Kılıç Arslan tarafından öldürtülmüş ve İzmir'i tekrar Bizans almış ve bu beyliğe son vermiştir.

Çaka Beyliği, Peçenek Türkleri ile birleşerek İstanbul'u kuşatmıştır. Bu kuşatma, Müslüman Türklerin, İstanbul'a yaptığı ilk kuşatmadır.

İlk Türk donanması 1081 'de Çaka Bey tarafından kurulmuş ve bu tarih Deniz Kuvvetleri kuruluş tarihi olarak kabul edilmiştir.

Dilmaçoğulları: Dilmaçoğlu Mehmet Bey tarafından 1085'te Bitlis'te kurulmuş ve 1394'e kadar bölgede varlığını sürdürmüştür.

Ahlatşahlar (Sökmenliler): 1100-1208 yılları arasında Ahlat merkez olmak üzere Van Gölü civarında hüküm sürmüş Türk Beyliği'dir.

Beyliklerin Türk Kültür ve Tarihine Katkıları

- Anadolu'nun fethedilmesinde büyük rol oynadılar.
- İslamiyet'in yayılmasını sağladılar.
- Anadolu'nun Türkleşmesinde büyük rol oynadılar.
- Anadolu'da Türk varlığını Bizans, Gürcü, Ermeni ve Haçlı saldırılarına karşı korudular.
- Anadolu'yu imar ettiler.
- Türkiye Selçuklu Devleti'nin kuruluşunun alt yapısını hazırladılar.
- Anadolu'yu Türklerin "ikinci vatanı" haline getirdiler. 1071 Malazgirt Savaşı ile başlayan ve günümüze kadar gelen "Türkiye Tarihi" ni başlattılar.

ANADOLU'DA SELÇUKLU-BİZANS MÜCADELESİ

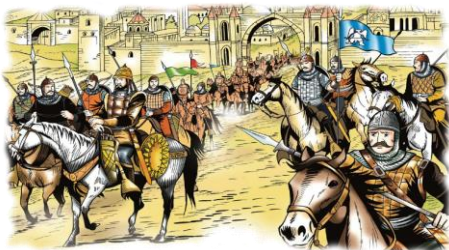
- Türkiye Selçuklu Devleti'nin kurucusu,
 - Selçuklu soyundan (Oğuzların Kınık Boyu)
 - Arslan Yabgu'nun torunu Süleyman Şah'tır.
- Kutalmışoğlu Süleyman Şah, Bizans'taki karışıklıklardan yararlanarak 1075 de İznik'i almış ve İznik Anadolu Selçuklu Devleti'nin ilk başkenti olmuştur.
- Böylece Süleyman Şah, İznik merkez olmak üzere Türkiye Selçuklu Devleti'ni 1077 de kurdu.
- Sonrasında doğuya yönelen Süleyman Şah Adana, Tarsus ve Antakya'yı 1084 de almıştır.
- Suriye Selçukluları hükümdarı Tutuş, Süleyman Şah'ı Halep bölgesinde yenilgiye uğratmış ve Süleyman Şah 1086 da bu savaşta ölmüştür.
- Süleyman Şah'ın oğulları Kılıç Arslan ve Davut Kulan Arslan da Melikşah tarafından İsfahan'a götürülmüş.
- 1092 yılında Melikşah'ın ölümünden sonra Kılıç Arslan ve Davut Kulan Arslan esaretten kurtularak İznik'e gelmiş Büyük kardeş olan Kılıç Arslan İznik'te sultan ilan edilmiştir.

I. Kılıç Arslan Dönemi (1092-1107)

- I. Kılıç Arslan bozulan otoriteyi sağlamaya çalıştı. Bizans'ın etkisiyle Çaka Beyliğine son verdi.
- Haçlılarla başarılı savaşlar yapmasına rağmen başkent İznik ve Batı Anadolu'nun elden çıkmasına, Haçlıların Kudüs'e ulaşmasına engel olamadı.
- I. Haçlı seferi sebebiyle 1097 de başkenti İznik'ten Konya'ya taşıdı.

Anadolu'nun Tapusu: Miryokefalon

- Bizans imparatoru Manuel Komnen tekrar güçlenen ve hızla büyüyen Anadolu Selçuklularını Anadolu'dan atmak için harekete geçti.
- Kumdanlı'da yapılan 17 Eylül 1176 Miryokefalon Savaşı'nda (Eğirdir Gölü'nün kuzeyindeki vadinin adıdır.) Bizans hükümdarı Manuel Komnen mağlup olmuştur.

1176 Miryokefalon Zaferinin Sonuçları

- Anadolu kesin olarak Türk yurdu haline geldi.
- Anadolu'ya Türklerin yurdu anlamına gelen "Türkiye" ifadesi kullanıldı.
- Türklerin Batı'ya ilerleyişleri hızlandı.
- Batı Anadolu'da Türk nüfusu arttı.
- Bizans, Türkleri Anadolu'dan atamayacağını anladı.
- Avrupa'da büyük bir endişe yaratan bu zafer, III. Haçlı Seferi'nin yapılmasına neden oldu.

Selçuklular bu savaş ile beraber savunmadan saldırıya geçmiştir.

Savaş bu özelliği ile 1448 II. Kosova ve 1921 Sakarya Savaşı ile benzerlik gösterir.

TÜRKİYE SELÇUKLULARINDA TEŞKİLAT ve SOSYOKÜLTÜREL YAPI

● Türkler, Orta Asya'daki ilk dönemlerinden itibaren boylar birliği şeklinde teşkilatlanmıştır

● Eski Türklerde halk (Kün);

- Oguş (Aile)
- Urug (Soy)
- Bod (Boy)
- Budun (Millet)

adı verilen toplumsal bölümlerden oluşuyordu.

● Milletin oluşturduğu en büyük siyasi teşkilat olan devlete ise il veya el denilmiştir.

Türkiye Selçuklularında Devlet Yönetimi

● Türkiye Selçuklu Devleti,

- eski Türk devlet gelenekleri
- Büyük Selçuklu Devleti'nin idari yapısını

örnek aldı.

● Anadolu Selçuklu Devleti'nde de

- Kut Anlayışı (hükümdarın "Allah" adına ülkeyi yönetmesi) ve
- veraset sistemi (ülkenin hükümdar ve ailesinin ortak malı sayılması)

aynen devam etmiştir.

● Bu sistemin uygulanması taht kavgalarına neden olmuş ve merkezi otorite zayıflamıştır.

Veliahtlık,

● Eski Türk geleneğinde olduğu gibi babadan oğula, oğul küçük ise kardeşe geçse de bu durum da taht kavgalarını önlemeye yetmemiştir.

Saray :

● Türkiye Selçuklularında saray,

- hükümdarın ve ailesinin yaşadığı,
- aynı zamanda devletin yönetildiği merkezdi.

● Saraya dergah veya bergah da denirdi.

● Sultanın özel hayatını sürdürdüğü saray bölümüne harem denmiştir.

- Saray teşkilatında en önemli görevliye hacip haciplerin reislerine de hacibü'l-hüccab denmiştir.
- Yönetim teşkilatında hükümdardan sonra gelen en yetkili kişi vezirdir.

Türkiye Selçukluları sarayları şunlardır:

- Konya Aledin Köşkü,
- Kayseri Keykubdiye Sarayı,
- Beyşehir Kubabd Sarayı
- Alanya Aliye Sarayı

● Devlet işleri, başkanlığını hükümdarın yaptığı Divan-ı Saltanat veya Divan-ı Ali (Büyük Divan)'ta görüşülürdü.

● Divan-ı Saltanat bir bakıma Bakanlar Kurulu'na benzerdi.

● Hükümdarın olmadığı zamanlarda divana vezir başkanlık etmiştir.

- Hükümdarın erkek çocuklarına şehzade denir.
- Şehzadeler, devlet tecrübesi kazanmaları amacıyla melik unvanı ile küçük yaşlarda vilayetlere gönderilirdi.
- Şehzadelerin yanına "atabey" denilen tecrübeli devlet adamları verilirdi. Buna Atabey (Atabeg) uygulaması denirdi.

● Naib-i Saltanat veya Niyabet-i Saltanat, ilk defa Türkiye Selçuklularında görülmüştür.

● Hükümdarın devlet merkezinde bulunmadığı zamanlarda devlet işlerini Naipler yürütmüştür.

● Büyük Selçuklu Devleti'nin geliştirdiği iktisadi sistem, taşra teşkilatında Türkiye Selçukluları tarafından da uygulanmıştır.

● Türkiye Selçuklularında

- arazi işlerinden sorumlu olan
- bunlarla ilgili işleri düzenleyen
- menşur ve beratları hazırlayan

görevliye de pervane denmiştir.

Türkiye Selçuklularında Ordu

- Türkiye Selçuklu Devleti'nin askeri teşkilatı da Büyük Selçuklu Devleti'nin devamı şeklindedir.
- Türkmenlerin, devletin devamında sorunlara neden olmaya başlamasıyla devlette gulam sistemi yaygınlaşmıştır.
- Saray işlerini yapmak ve sultanın yakın hizmetini görmek için gerekli olan kişiler, gulamhanede yetiştirilen kişilerden seçilmiştir.
- Ücretli askerlik ise XIII. yüzyılın başlarından itibaren görülmüştür.

Türkiye Selçuklu Devleti ordu unsurları:

- Türkmenler
 - Hassa kuvvetleri (gulamlar)
 - İkta sahiplerinin verdiği kuvvetler (Tımarlı Sipahiler)
 - Vassal devlet kuvvetleri
 - Ücretli askerler
- Türkiye Selçuklu ordusunun başkumandanına Beylerbeyi veya Emirül-Ümera denirdi.

- Ordu kumandanlarına

- subaşı,
- sipehsalar,
- serleşker

denirdi.

- Türkmen kuvvetlerinin başında beyler bulunurdu.
- Selçuklularda donanma kumandanlarına

- Reis'ül-Bahr
- Meliküs-Sevahil
- Emir-i Sevahil

denirdi

ORDU TEŞKİLATI	Hassa Askerleri	Sultana bağlı özel birlikler
	Gulamhanı Saray	Savaş esirlerinden devşirilmiş askerler
	Sipahiler	Türklerden oluşan ve ikta ile geçinen askerler
	Türkmenler	Aşiret kuvvetleri ve uç beyliklerinden oluşan askerler
	Ücretli Askerler	Ermeni, Rum ve Gürcülerden oluşan askerler
	Donanma	Deniz kuvvetleri
	Yardımcı Kuvvetler	Selçuklulara bağlı beyliklerin gönderdikleri askerler

Türkiye Selçuklularında Sosyokültürel Yaşam

- Malazgirt Zaferi sonrası Anadolu'ya istikrar getiren Türkiye Selçuklularının adil davranışları, Süryani, Ermeni ve Rumların Bizans idaresine karşı Selçukluları tercih etmelerini sağlamış ve Türklerin hakimiyeti altında yaşamaktan memnun olmuşlardır.

- Selçuklular, fethettikleri bölgelerde yeni şehirlere ilk iş olarak

- güvenlik sağlamış
- idari, mali, adli yöneticiler belirlemiş
- vergi tahsil için tahrir yapmıştır.

- Türkiye Selçukluları bilimi, sanatı, alim ve sanatkarları destekleyerek Anadolu'da büyük mutasavvif ve düşünürler yetişmesini sağlamıştır.

HAÇLILAR KARŞISINDA TÜRKLER

● 1096-1270 yılları arasında Hıristiyanlar tarafından İslam dünyası ve Orta Doğu üzerine özellikle Kudüs'ü almak için dini, siyasi ve ekonomik sebeplerle düzenlenmiş akınlara Haçlı Seferleri denir.

● Haçlılara karşı Anadolu'da mücadeleye girişen ilk devlet, Türkiye Selçukluları'dır.

● Haçlılar, Anadolu'daki bu mücadeleler karşısında büyük kayıplar vermelerine rağmen Urfa, Antakya, Kudüs gibi kutsal kabul ettikleri şehirleri ele geçirmiştir

Haçlı Seferleri'nin Nedenleri

- Kilisenin, Doğu'ya hakim olmak için dini kullanması.
- Kutsal yerlerin alınması istemesi.
- Avrupalıların İpek ve Baharat Yolu gibi ticaret yollarını kontrol altına alıp Doğu'nun zenginliklerini ele geçirmek istemesi.
- Bizans'ın, Hıristiyanlığın doğu sınırını koruma görevini yerine getiremediğinden papa, Bizans'ın yardım taleplerine olumlu yaklaşması.
- Soyluların ve derebeylerin yeni topraklar kazanmak istemeleri.
- Yiyecek bulmakta bile zorluk çeken Avrupalı Hıristiyanların seferlere katılarak Doğu'da güç, para ve toprak elde etmek istemeleri.
- Senyör ve şövalyeler, yeni ele geçirecekleri ülkelerde yüksek mevki ve ayrıcalık kazanmak istemeleri.

Bizans'ın papadan yardım istemesinin asıl amacı; Türklere kaptırdığı toprakları, Hıristiyan dünyasının desteği ile geri kazanmak ve devleti yeniden güçlendirmektir.

I. Haçlı Seferi (1096-1099)

- Papa II. Urban'ın kışkırtmasıyla oluşan ve Piyerre L'Hermito'nun (Piyer Lermüt) önderliğinde Bizans (İstanbul) üzerinden gelen haçlı ordusu I. Kiliçarslan tarafından bozguna uğratıldı.
- Anadolu Selçukluları I. Haçlı Seferi'nde, Danişmentliler ile beraber hareket etmiştir.

● Buna rağmen Eskişehir'de Fransız Godfrey De Bauillon (Godfroy dö Buyon) komutasındaki haçlılarla yapılan 1097 Dorleon (Dorileon) Savaşı'nı Selçuklular kaybetmiştir.

I. Haçlı Seferi'nin sonuçları

- Anadolu Selçuklu Devleti 1097 de İznik'i kaybederek başkenti Konya'ya taşımıştır.
- Haçlılar, Antakya, Urfa kontluklarını kurmuşlardır.
- Haçlılar, Kudüs'ü Fatimilerden alarak burada bir Latin Krallığı kurmuşlardır.
- Anadolu Selçuklu Devleti zayıflamıştır.

- Urfa Kontluğuna 1144 de Musul Atabeyi İmadeddin Zengi
- Antakya Prenslüğüne 1268 de Memlük Sultanı Baybars
- Trablus Kontluğuna 1289 da Memlükler

son vermiştir.

İmadeddin Zengi

● Fatimilerin hakimiyetinde bulunan Kudüs'ü zapt eden Haçlılar, görülmemiş bir vahşet sergileyerek;

- Bütün Müslümanlar öldürülmüş,
- Kubbetü's-Sahra yağmalanmış,
- Mescid-i Aksa'ya sığınanlar kılıçtan geçirilmiş,
- Musevilerin sığındıkları sinagoglar da ateşe verilmiştir.

Kudüs'ün tüm semavi dinler için kutsal kabul edilmesinin sebepleri:

- Müslümanlar için en kutsal yerler olan Mescid-i Aksa ve Kubbetü's-Sahra'nın bulunduğu Harem-üş-Şerif'in Kudüs'te olması.
- Müslümanlar'ın, Hz. Peygamberin buradan göğe yükseldiğine inanması.
- Yahudilerin inançlarının en kutsal mekanı olarak kabul ettikleri Ağlama Duvarı'nın burada yer alması.
- Hıristiyanlar Kudüs'te bulunan Kutsal Kabir Kilisesi'nde İsa Peygamber'in çarmıha gerildiğine ve kabrine konulduğuna inanması.

- 4 Temmuz 1187'de Selahaddin Eyyubi Hittin Savaşı'nda Haçlıları mağlup etmiştir.

- Muzaffer Komutan, 2 Ekim 1187'de Kudüs'e girmiştir.

● Başarılarının büyük çoğunluğunu, Türklerden oluşan ordusuyla elde eden Selahaddin Eyyubi hem Doğu hem de Batı dünyasında örnek bir hükümdar kabul edilmiştir.

II. Haçlı Seferi (1147-1149)

- Musul Atabeyi Nurettin Mahmut Zengi'nin, Urfa'daki Haçlı Kontluğu'na son vermesi
- II. Haçlı Seferi'ne sebep olmuştur.
- Alman Kralı III. Konrat ve Fransa Kralı VII. Lui'nin öncülüğünde düzenlenen II. Haçlı Seferi'nde, Selçuklu hükümdarı I. Mesut, Danişmentliler ile beraber hareket etmiştir.
- 1147 II. Doria Savaşı da ilki gibi Eskişehir yakınlarında gerçekleşmiştir. Alman Kralı III. Konrat komutasındaki Haçlı ordusu Selçuklulara mağlup olmuştur.
- Haçlılar, büyük zorluklar ve kayıplarla Kudüs'e varabildiler.

DİKKAT

II. Haçlı Seferi'nin en önemli özelliği bu sefere ilk kez kral ve imparatorların katılmasıdır.

III. Haçlı Seferi (1189-1192)

Sebebi:

- Türk Eyyubi Devleti Hükümdarı Selahattin Eyyubi'nin, Kudüs'ü 1187 Hittin Savaşıyla Haçlılardan alarak Latin Krallığı'na son vermesidir.
- Anadolu'ya gelen Haçlı ordularından Alman İmparatoru Frederik Barbaros, Türkiye Selçuklu Hükümdarı II. Kılıç Arslan karşısında ağır bir yenilgiye uğradı.
- Silifke Çayı'nı geçmeye çalışan imparator çayda boğularak öldü.

IV. Haçlı Seferi (1202-1204)

- Papa'nın kışkırtmalarıyla yeni bir Haçlı ordusu kuruldu.
- Kudüs'ü almak amacıyla yola çıkan Haçlılar, kendilerini deniz yoluyla Mısır'a götürecek Venedik gemilerine verecek parayı bulamamıştır. Bu gerekçeyle Eyyubiler üzerine sefer yapılamamıştır.
- Bizans Devleti'ndeki taht kavgalarında destek için Angelos (izak Ancelos) ve oğlu Aleksios Angelos, para karşılığında Haçlılardan yardım istemiştir.
- Aleksios, aldığı destekle hükümdar olsa da vadettiği parayı Haçlılara verememiştir. Bu durum Haçlıların İstanbul'a gelerek 13 Nisan 1204 de şehri yağmalamasına sebep olmuştur.
- Haçlılar, İstanbul'da Latin İmparatorluğu adıyla 57 yıl sürecek bir hakimiyet kurdular.

Haçlı Seferleri'nin Sonuçları

- Haçlı Seferleri en büyük zararı kuruluş aşamasında olan Türkiye Selçuklularına vermiştir.
- Haçlılar, başta Kudüs olmak üzere ele geçirdikleri Urfa, Antakya ve Trablus gibi şehirlerde krallık, prenslik ve kontluklar kurmuşsa da yaklaşık iki asırlık bir mücadele sonucunda Müslümanlar bu toprakları yeniden fethetmiştir
- Bizans'ın, ömrü uzamıştır.
- Türkiye Selçuklularının başkenti olan İznik'i ve Batı Anadolu'yu ele geçiren Haçlılar, bu bölgeleri Bizans'a vermiştir.
- Haçlıların asıl zararı yine Bizans İmparatorluğu'na olmuştur.
- Papa ve Haçlılar, İstanbul'u Ortodokslardan alma düşüncesini taşıyan amaçlarına IV. Haçlı Seferi'nde ulaşmıştır.
- 1204'te Haçlılar, İstanbul'da yaklaşık yarım asır sürecek bir Latin Krallığı kurmuştur.
- Kilise ve din adamlarına olan güven ilk defa azaldı. Hristiyanlarla Müslümanlar birbirlerini yakından tanıdı.
- Akdeniz ticareti ve limanları önem kazandı.
- Avrupalılar, Müslümanlardan

- pusulayı,
- barutu,
- kağıdı
- matbaayı

öğrendiler.

ANADOLU'DA MOĞOL İSTİLASI

İlk Türk beylikleri ortak hedefler doğrultusunda düşmanlar karşısında zaman zaman birlikte hareket ettikleri gibi bu beylikler, hakimiyet alanlarını genişletmek için birbirleriyle mücadele ettikleri de olmuştur.

Türkiye Selçukluları ile Danişmentliler, Haçlıların Anadolu'yu hedef aldığı dönemde Anadolu'nun savunmasını birlikte üstlenmiştir.

Saltuklular da kuruldukları bölgeyi tehdit eden Gürcülere karşı diğer Türk beyliklerinden yardım olarak Gürcülerle mücadele etmiştir.

İlhanlılar (1256-1353)

Cengiz Han'ın torunu Hülagü Han tarafından Tebriz merkezli olarak İran'da kurulan bir Moğol devletidir.

Kendi bayrakları ve paraları olan İlhanlılar, Moğolların Büyük Kağanı'na bağlı olarak bir çeşit eyalet sistemiyle yönetilmiştir.

1295 yılından itibaren tam bağımsız şekilde idare edilmişlerdir.

Yassı Çimen Savaşı (1230)

Harzemşahlar ile Moğollara karşı ittifak yapılmıştır. Ancak Celaleddin Harzemşah'ın Ahlat'ı işgal etmesi üzerine bu ittifak bozulmuştur.

Bu sebeple Harzemşahlar ve Anadolu Selçukluları arasında 1230 Yassıçimen Savaşı yapılmıştır. Alaaddin Keykubat bu savaşta Harzemşahlara karşı Eyyubilerle ittifak yapmıştır.

Savaşı Anadolu Selçukluları kazanmıştır.

Harzemşahlar Devleti bu savaş sonrasında yıkılmıştır.

Doğu Anadolu Selçuklu kontrolüne girmiştir.

Harzemşahlar (1097-1230)

Harzem ile İran bölgesinde hüküm sürmüştür.

İslam öncesi dönemden itibaren bu bölgeye hakim olan vali, emir ve hükümdarlar, "Harzemşah" unvanını kullanmıştır.

Baba İshak İsyanı (1240)

Yesevlik tarikatını ve inançlarını Anadolu'da yaymaya çalışan Baba İlyas, Türkiye Selçuklu Devleti tarihindeki en büyük isyan hareketini başlatmıştır.

Baba İlyas'ın ölümünden sonra onun müritlerinden olan Baba İshak, II. Gıyaseddin Keyhüsrev'in dine aykırı hareket ettiğini bahane ederek Anadolu'nun doğusunda isyan başlatmıştır.

İsyancılar Sivas'ı Amasya ve Kayseri'yi de ele geçirip başkent Konya'yı tehdit etmeye başlayınca Sultan II. Gıyaseddin Keyhüsrev başkenti terk etmiştir.

Bu sırada Baba İshak'ın yakalanarak Amasya Kalesi'nde idam edilmesi isyanı daha da büyütmüşse de isyan bastırılmıştır.

MOĞOLLAR ANADOLU'DA

İ. Alaeddin Keykubad'ın Moğol tehlikesine karşı aldığı tedbirler:

- Devlet içindeki otoritesini sağlamak için sultanı değiştirebilecek güçte olan emirlerin bazılarını ortadan kaldırmış ve onların mallarını devlet hazinesine kattı.
- Ticari faaliyetlere zarar veren Ermeniler itaat altına aldı.
- 1230 Yassıçemen Savaşından sonra ortadan kalkan Harzemşah devletinin bazı devlet adamlarından yararlanmak için Selçuklu himayesine aldı.
- Şehir ve kaleleri surlarla güçlendirdi.

Kösedağ Savaşı (1243)

- Selçukluların Babailer Ayaklanmasında zayıflamasıyla Moğollar, harekete geçerek Anadolu'ya girmiş Erzurum'u yağmalamış ve halkın büyük kısmını kılıçtan geçirmiştir.
- II. Gıyaseddin Keyhüsrev, Selçukluların oluşturduğu ve Gürcü-Frank paralı askerler ile Halep melikinın gönderdiği kuvvetle Sivas'ta ordu oluşturmuştur.
- Erzincan ile Sivas arasında bulunan Kösedağ mevkiinde 1243'te savaş yapılmıştır.
- Savaşı Moğollar kazandı ve II. Gıyasettin Keyhüsrev Konya'ya çekildi.

- 1243 Kösedağ yenilgisi Türkiye Selçukluları için çöküşün başlangıcı oldu.
- III. Gıyasettin Keyhüsrev küçük yaşta hükümdar olduğundan, onun zamanında Vezir Muineddin Süleyman Pervane devlet idaresini ele aldı.

Pervane; devletin iskan ve istihbarat işlerine bakan görevlidir.

- Muineddin Süleyman Pervane, bir taraftan Moğollarla iyi geçinirken diğer taraftan onları Anadolu'dan atmak için Memlük Sultanı Baybars'tan yardım istedi.
- Anadolu'ya gelen Baybars, Moğolları 1277 Elbistan savaşında mağlubiyet ederek Kayseri'ye kadar geldi.
- Ancak Muineddin Pervane'nin yardıma gelmemesi ve kışın yaklaşması üzerine geri döndü.

• Bu olayı duyan İhanlı hükümdarı Abaka Han, Muineddin Pervane'yi öldürttü ve Anadolu'da Moğol hakimiyetini yeniden güçlendirdi.

• Moğol zulmüne karşı ilk tepkiler, şeyh ve dervişler tarafından cihat fikriyle Türkmenlerden gelmiştir.

• Moğollara karşı tepkilerin ilk örneği Hatiroğlu Şerafeddin Bey'in Kayseri Pınarbaşı'nda 1276'daki isyanıdır.

İKİNCİ BEYLİKLER DÖNEMİ

- Türkiye Selçukluları, doğudan gelen Türkmenleri, batıda "uç" adı verdiği Bizans sınırlarına yerleştirmişti.
- 1243 Köseadağ Savaşı sonrasında uçlardaki Türkmenler bağımsız hareket etmeye başladılar. Ancak bu Türkmen beyleri bir süre sonra İltanlu Devleti'ne biat etmek zorunda kaldılar.
- Ebu Said Bahadır Han'ın 1335'te varis bırakmadan ölümü sonrasında Türkmen beyleri tamamen bağımsız oldular.
- Böylece Anadolu'da İkinci Türk Beylikleri Dönemi başladı.

- Ramazanoğulları (Adana)
- Osmanoğulları (Söğüt-Domaniç)
- Karamanoğulları (Konya)
- Germiyanoğulları (Kütahya)
- Hamitoğulları (Isparta-Antalya)
- Menteşeoğulları (Muğla-Milas)
- Eşrefoğulları (Beyşehir)
- Teke Beyliği (Antalya)
- Karesioğulları (Balıkesir-Çanakkale)
- Dulkadiroğulları (Elbistan)
- Candaroğulları (Kastamonu-Sinop)
- Canikoğulları (Samsun)
- Aydinoğulları (Aydın)
- Saruhanoğulları (Manisa)
- Eratnalılar (Orta Anadolu)
- Kadı Burhaneddin (Orta Anadolu)

MOĞOLLAR SONRASI ANADOLU'DA MUTASAVVİFLAR

- Moğollar Batı Anadolu bölgesine ulaşamadılar.
- Bu durum, birçok şeyh, derviş ve alimin batıda güvenli gördükleri uçlara sığınmalarını sağlamıştır.
- İyi karşılanan şeyhler, derviş ve alimler; bölgede yarattıkları dini ve milli heyecanla Bizans'a karşı gaza ve cihat mücadelesini başlatmışlardır.

- Bu tarikatın dışında Anadolu'da

- Mevlevilik,
- Bektaşilik,
- Yesevilik

gibi tarikatlar faaliyetlerde bulunuyordu.

Mevlana Celaleddini-Rumi

- Bir uyarıcı ve yol gösterici gibi davranarak Anadolu'nun karışık dönemlerinde insanlara yeni ufuklar açmaya çalıştı.

Hacı Bektaş-ı Veli

- Bektaşilik Tarikatı'nın kurucusudur.
- Suluca Karahöyük'te bir zaviye kurarak Moğol istilası yüzünden Anadolu'da zor durumda kalan insanlara kucak açmıştı.

Yunus Emre

- Adalet, iyilik ve dostluğa yönelik temel öğretileri sayesinde Anadolu halkı arasında birlik ve beraberliği sağlamaya yönelik önemli çalışmalarda bulundu.
- Yunus Emre ile birlikte Anadolu'da Türkçe, Türk edebiyatı ve tasavvufi Türk şiiri XIV. yüzyılda zirveye ulaşmıştır.

- Yunus Emre'nin farkı, şehir merkezlerinde yaşayan ve Farsça bilen zümrelere hitap eden eserler yanında, Türkçe konuşan halk tabakasına tasavvufu sevdirmesidir.